

Psy v case vojny

Po prvej svetovej vojne siriaca sa spanielska chripka a nasledne nespravodlive mierove dekrety zahmlievaju hrdinske ciny najvernejších stvornohých priateľov človeka - psov, ktorí slúžili v hlavných frontových liniách pri vyhľadávaní ranených, či pri záchrane životov. Psov vzal do služieb nezmyselného zabíjania nielen človek XX. storočia.

Už pred tisícrociami cielavedome využívali niektorí ľudia divosť a besnosť niektorých druhov, ich silu, rýchlosť a neobľomnú vernosť voči svojmu panovi. Už prví bojovníci ďalekého staroveku objavovali u týchto mimoriadne inteligentných zvierat nové a nové schopnosti, ktoré dokázali oni následne využiť v bojoch. Tak sa využitie bojových psov stalo roznohorode, a tak vznikali cvičení psy na rozličné úlohy a bojovní psy slúžiaci špeciálnym úkolom.

XERXESOVE KOPOVI

Prvé písomné zmienky o prinesení bojového psa do Európy sa viažu s menom Xerxesa, perzského kráľovládcu a bojovníka. Práve on v záujme posilnenia svojho vojska importoval z dovedy na mesiace vzdialenej Indie dvesto kopovov. Tieto zvieratá podľa zápiskov boli už v čase ich príchodu v prirodzenom polo divokom stave. Násť a po drezurách a vycvícení sa z nich úplne stali hrozivými bojovníkmi. Xerxes aj vďaka nim pokoril Tráciu, územie dnešného Bulharska. V storočí pred našim letopočtom Plinius (Riman, podľa mnohých, spisovateľ vojnových vied, ktorý sa stal počas vedeckého bádania obeťou sopky Vezuv) sa viackrát zmienuje o bojových psoch, ktorí absolútne nepoznajú strach, ktorých povaha rasy najviac pripomína dnešné dopy.

V starobylych keltských hrobách sa počas archeologických vykopávok často objavujú reťazou spojené obojky, ku ktorým pripieňali široký pancier a relatívne dlhé oceľové ostne zabezpečovali ochranu krku pred útokmi nepriateľských psov. Pomocou takejto pšej svorky spojených reťazou dokázali rýchlo a zároveň kruto až bestialne zlikvidovať protivníkov - najmä na konoch. Takáto nie každodenná výstava obojkov sa nachádza v krásnom kaštieli pri Leeds, ktorý je situovaný do jazera a postaviť ho dal Henrich VIII. Mimochodom návštevníci tu môžu zhládnuť aj bohatý vtáčací park. Ak sa budete nachádzať v Anglicku, nenechajte si to ujsť!

Aj dobrodružní Madari využili bojové možnosti, ktoré sa ukryvali vo veľkých a silných psoch. Svedčia o tom uchované poznámky v kláštoroch, podľa ktorých sa Európa triasla od strachu pred čalajúcimi predkami našich južných susedov, ktorí dokázali vystreliť si z luku aj smerom vzad. Avšak najväčší rešpekt mala pred ich psami. Spomínaný spôsob boja sa používal v XV. storočí na území dnešného Francúzska a Nemecka. Tak napríklad v roku 1476 zdolali alpské psy burgundských psov.

STVORNOHI ZACHRANARI

Už v čase prvej svetovej vojny takzvané "civilizované" štáty pochopili, že psy sa môžu využiť v prvom rade ako poslovia, ale sú pre vojsko veľkým prínosom aj ako pozorovatelia, pochodzár, sprevádzajúci, strážcovia a sú nápomocní aj v službách zdravotníctva. Po krvavých bitkách sa mnohokrát stalo, že spojenie medzi jednotlivými jednotkami zabezpečovali výlučne na tento účel vycvícení stvornohí bojovníci. Vypuknutie vojny nezastihlo francúzske a nemecké chovy nepripravených. Francúzi, ako tomu vyustenie vojny nasvedčuje, vykonali dôkladnejšiu prácu, pretože popri príprave na sprevádzanie, stráženie, spozorovanie a zdravotnícke úlohy zasvätili svoju pozornosť aj na ťažnú silu psov. V severnom Francúzsku sa ešte aj v mierovom období cvičili bojové psy. O každom takomto psovi sa viedli podrobné poznámky o jeho duševných schopnostiach, "vzdelávacím postupe a prospechu", ako aj o fyzickej zdatnosti toho ktorého psa... Dôležitosť bojových psov demonštruje aj fakt, že vtedajší minister vojny zastával aj post prezidenta Francúzskej Unie bojových psov. Psov, ktorí odtiaľto vychádzali, spájali do 11 - členných svoriek, čím sa zabezpečila možnosť, že tieto zvieratá dokázali dostať do pohybu po kolajniciach aj jednotonový náklad. Podľa vtedajších prepisov silu piatich koní zastúpili siedmi psy. Tito pomocníci dostávali počas svojich služieb suchare, konské maso a ryžu.

Počas vojny disponoval Červený kríž iba osmimi psami. To nasvedčuje tomu, že psy chýbali najmä v zdravotníctve. Pre situáciu na frontoch bolo príznačné napríklad aj to, keď po mazurskej bitke nemecký zdravotnícky pes behom pol dňa vyslobodil a zachránil tridsať snehom zavalených vojakov pred istou smrťou. Tito psy pomáhali aj pri vyhľadávaní ranených, k čomu sa viaže aj prípad z roku 1915. Vojska K.u.K. bojovali na území s rozlohou 40 kilometrov štvorcových,

po bojoch ľudia v zdravotníckych jednotkách dvakrát precesali celý úsek, napriek tomu neskoro psy ešte objavili 67 ranených. Vyhľadávajú zranených v teréne je o to ťažšie, že sa zranený človek spontánne pokúša najstí sa skryť zo strachu pred guľkami a nepriateľskými vojakmi. Časom tak zoslabne, že nie je schopný prehovoriť, a tak nevie dať najavo o sebe žiadnu známku života pre záchranárske skupiny. Tak sa stali tieto psy nenahraditeľnými. Typickou črtou ich inteligencie je, že svojich psovodov privedú k mŕtvotám až po tom, keď už necítia pach živého človeka.

KTO SPRÁVU PRINASA, ŽIVOT PRINASA

Na frontoch unaveným a zmoreným vojakom poskytovala prítomnosť psov potrebný duševný pokoj, čo vo veľkej miere stupňovalo aj ich bojovú chuť a pomohlo ľahšie spracovať prezité hrozby. O činoch niektorých psov dodnes kolujú legendy. Jedným z najslávnejších vojnových psov bol pes Marquis, ktorý fungoval na francúzskej strane ako posol. Svoju službu vykonával pravidelne vtedy, ak bolo vyslanie ľudskeho posla pre nepriateľskú paľbu nemožné.

Raz však pri napadnutí pri Sartebourghu ho zasiahla pesiacka strela a zranila ho. Krátko potom však pozbieral všetky sily, pozviechal sa na nohy a zanesol krvou premocené hlásenie na veliteľstvo, kde potom odpadol a zдохol. Vojaci si ho uctili ako hrdinu, jeho pozostatky pochovali v sprievode vojenskej pocty a postavili mu aj náhrobný kameň.

Nemci na začiatku vypuknutia 1. svetovej vojny zapojili 15 000 policajných psov a spolu s nimi povolali aj psovodov. Na výlučne zdravotnícke úkony psov takmer nemali. Vďaka úspešným psovom na nepriateľskej strane, zapojilo vojenské vedenie v roku 1916 dvetisícpatsto psov vycvičených na zdravotnícke účely, ktorých potom neskoro na bojových poliach rekvitalizovali na poslovo. Po skončení vojny požadovali Francúzi od Nemcov ako vojnovú korisť 25 000 služobných psov. Ak vezmeme do úvahy, že pes s dobrou kondíciou zdola za hodinu 10-15 km v teréne pre človeka ťažko dostupnom, dostaneme odpoveď na otázku opodstatnenosti psích poslov. Pes, ktorý dostal do viacka vynikajúci chuť sa ľahšie vyhol nepriateľským pochodzkarom. Rýchlejšie a menšie zviera, ako človek bolo pre supera ťažším tercom. Ak počas bojov musela "prichádzajúca strana" premiestniť svoje základne, tieto múdri psy vnučali nové miesta velenia, kde mali doručiť posolstvo. Stalo sa, že sledujúci stopu zdolal takýto pes - postar za 3-4 hodiny 30-40 km. Ironiou osudu je, že zdravotnícki psy sa spomínali a vážili oveľa viac, ako psy - poslovia. U tých prvých bol zrejmý rukolapný výsledok, keďže sa dalo konkrétne povedať, ktorý pes koľkých ľudí zachránil. Psy - spravodajcovia boli nespravodlivo odsúvaní nabok, i keď mnohokrát v pravej chvíli doručené posolstvo malo rozhodný vplyv na vývoj bitky, čím často zachránili životy tisícok ľudí.